

Ługowski G.: **Wytyczne oraz przepisy związane z eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych**. Wydanie I. Centralny Ośrodek Szkolenia i Wydawnictw SEP, Warszawa, 2000. (Stan prawny na dzień 01.04.2000 r.)

„Wytyczne stanowią materiał pomocniczy dla opracowania szczegółowych instrukcji eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych oraz dla osób przystępujących do egzaminów kwalifikacyjnych, zaś wymagania zawarte w przepisach muszą być bezwzględnie przestrzegane.” (Notka na odwrocie karty tytułowej)

Po wejściu w życie ustawy *Prawo energetyczne* (Dz.U. 1997, nr 54, poz. 348 wraz z późniejszymi zmianami) wcześniejsze przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej straciły moc prawną z dniem 10 kwietnia 1998 r. Zostały m.in. unieważnione „*Przepisy eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych*” będące zbiorem zarządzeń bądź rozporządzeń resortowych, z których prawie wszystkie były ustanowione bądź znowelizowane w roku 1987.

Na podstawie nowych delegacji ustawowych zostały wydane rozporządzenia dotyczące m.in. ogólnych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych, wymaganych kwalifikacji osób zajmujących się eksploatacją i sposobu ich sprawdzania, warunków przyłączania podmiotów do sieci, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci, warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych wraz ze związanymi instalacjami i urządzeniami technicznymi. W odróżnieniu od dawniejszych, bardzo szczegółowych przepisów, obecne regulacje prawne ograniczają się do sformułowania tylko wymagań ogólnych, nie narzucając właścicielowi urządzeń rozwiązań szczegółowych, ale zobowiązując go do przygotowania wyczerpujących instrukcji eksploatacji. Stąd duże zapotrzebowanie na wydawnictwa, które mogłyby pomóc w opracowaniu nowoczesnych szczegółowych instrukcji eksploatacji, na miarę początku nowego stulecia, nowych uwarunkowań gospodarczych i pełnego akcesu do europejskich standardów technicznych.

Wyczuwając te oczekiwania Centralny Ośrodek Szkolenia i Wydawnictw SEP wydał „*Wytyczne oraz przepisy związane z eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych*”. Cóż się kryje pod tym obiecującym tytułem?

Rozporządzenie MGPIB w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (s. 263-398) oraz rozporządzenie MPiPS w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (s. 424-482), obydwie luźno związane z oczekiwaniami czytelnika, pozwoliły wypełnić aż 40 % objętości broszury. Dalsze 16 % (s. 146-221) zajmuje mocno już zjełczałe rozporządzenie MP z roku 1990 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać urządzenia elektroenergetyczne w zakresie ochrony przeciwporażeniowej wraz z nieudolnym jego omówieniem. Zatem ponad połowa objętości broszury (56 %) nie odpowiada zapowiedzi zawartej w tytule.

To, co najważniejsze, wytyczne eksploatacji (s. 16-85) zajmujące 15 % objętości broszury powstały w ten sposób, że unieważnione przepisy eksploatacji sprzed piętnastu i więcej lat poddano transpozycji według następującego klucza:

<i>Przepisy eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych</i>	<i>Wytyczne oraz przepisy związane z eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych</i>
Zarządzenie ministrów ... w sprawie ogólnych zasad eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych	Wytyczne w sprawie ogólnych zasad eksploatacji urządzeń i instalacji elektroenergetycznych
Przepisy ogólne	Ogólne zalecenia
Zarządzenie Ministra ... w sprawie szczegółowych zasad eksploatacji sieci elektroenergetycznych	Wytyczne w sprawie szczegółowych zasad eksploatacji sieci elektroenergetycznych

Czy dosłowna treść przepisów sprzed kilkunastu lat nadal może być uważana za *uznane reguły techniczne*, godne propagowania przez stowarzyszenie naukowo-techniczne? Czy przez kilkanaście lat nic się nie wydarzyło w technice, w normach i przepisach choćby pośrednio związanych z eksploatacją, nic się nie zmieniło w polskim systemie gospodarczym? Nie ma w kraju nikogo, kto potrafiłby zredagować na nowo zalecenia eksploatacyjne? A jeśli nie ma takiej potrzeby, jeśli przepisy sprzed lat nadal wystarczają, to trzeba to wyraźnie napisać, wznowić je, a nie uciekać się do plagiatu i przypisywać sobie autorstwo *wytycznych* pozujących na nowe opracowanie.

Niewątpliwie jest zapotrzebowanie na wydawnictwa, które w jednym woluminie zawierałyby monotematyczny zbiór obowiązujących aktów prawnych. Wydawnictwa takie mają również prawnicy. Zbiór taki powinien być kompletny i aktualny, może zawierać przewodnik po przepisach i krótkie komentarze. Byle nie w takim stylu i na takim poziomie, jak „*Informacja do przepisów ochrony przeciwporażeniowej*” (s. 210-221), bo prostowanie zawartych tam błędów i nieścisłości zajęłoby więcej miejsca niż zamieszczona dezinformacja.

Ważną częścią takich wydawnictw jest „*Zestawienie aktów prawnych*” (s. 222-232), które też powinno być i kompletne, i aktualne, w tym przypadku „*wg stanu na dzień 01.04.2000 r.*” (notka na odwrocie karty tytułowej). Przy jego przeglądaniu nasuwają się następujące uwagi:

- Nie są zrozumiałe kryteria doboru cytowanych aktów prawnych. Na przykład znalazły się w tym zestawieniu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie *szczegółowego trybu powoływania i odwoływania członków Rady Konsultacyjnej przy Prezesie URE* (poz. 22 i 23), a nie ma rozporządzenia MPiPS w sprawie *rodzajów prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby* (Dz.U. 1996, nr 62, poz. 288). Są normy na archaiczne zespoły prostownikowe z zaworami rtęciowymi (poz. 103) i selenowymi (poz. 104), a nie ma ważnych dla inżynierów eksploatacji norm na urządzenia w wykonaniu przeciwwybuchowym, czy chociażby normy określającej stopnie ochrony zapewniane przez obudowy (kod IP). Niekompletny jest wykaz przepisów dotyczących certyfikatu zgodności i deklaracji zgodności.
- Przy niektórych normach brakuje adnotacji, iż są one częściowo zastąpione przez normy później wydane: norma PN-74/E-06010 (poz. 97) przez normę PN-89/E-06800, PN-87/E-06090 (poz. 108) przez normę PN-IEC 871-1+A1:1991. Jako norma dla linii napowietrznych figuruje PN-75/E-05100, w ogóle nie ma wzmianki o normie PN-E-05100-1:1998.
- Przy wymienianych ustawach i rozporządzeniach słusznie są podawane późniejsze zmiany z przywołaniem *Dz.U. z roku ..., nr ..., poz. ....* Niestety, przy jednych są podawane, a przy innych nie, mimo iż znaczne zmiany treści nastąpiły (np. poz. 5, 7, 26, 33, 38). Tam gdzie zmiany są podawane, wykaz ich bywa niekompletny (np. poz. 1, 6). W niektórych przypadkach jako wyodrębnione pozycje wykazu są cytowane akty prawne nowelizujące dokumenty wcześniej wymienione (poz. 21, 23, 30, 35), w innych - zmiany są podane przy pierwszym wymienieniu ustawy bądź rozporządzenia.
- Arkusze normy instalacyjnej są podawane dwukrotnie, raz jako PN-.../E-05009 i ponownie jako PN-IEC 60364. Brakuje niektórych arkuszy tej ostatniej, ustanowionych przed 1 kwietnia 2000 r. (arkusz 442, 481, 707). Kolejność wymieniania arkuszy nie uwzględnia logiki numeracji w systemie dziesiętnym; właściwa kolejność jest następująca: 41, 42, 43, 442, 443, 45, 46, 47, 473, 481, 482, 51, 523, 53, 537, 56 itd. A przy okazji, kto chce się przekonać, jak jest tłumaczona ta norma nie musi znać języków, ani dysponować oryginalnym tekstem norm IEC. Wystarczy wziąć do ręki i porównać treść arkusza PN-92/E-05009/54 z roku 1992 i arkusza PN-IEC 60364-5-54 z roku 1999. Obydwa są anonsowane na stronie tytułowej jako wierne tłumaczenie tych samych dokumentów międzynarodowych (IEC 364-5-54 z roku 1980 wraz ze zmianą A1 z roku 1982).
- Tytuły bądź oznaczenia niektórych aktów prawnych są przeinaczone (poz. 36, 85, 92, 93, 95).
- Rozporządzenie w sprawie *warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych* jest cytowane dwukrotnie (poz. 3 i 40). Gdyby wykaz był uporządkowany według jakiegokolwiek rozsądnego kryterium, zauważono by to od razu.

Wstęp do omawianej broszury kończy się słowami: „Stowarzyszenie Elektryków Polskich w szczególny sposób przez swoje wydawnictwa stara się przybliżyć wiedzę w tym zakresie”. Rzeczywiście, w szczególny sposób.

Edward Musiał

Dane bibliograficzne:

Musiał E. (rec): Ługowski G.: **Wytyczne oraz przepisy związane z eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych**. COSiW SEP, Warszawa, 2000. Biul. SEP INPE „Informacje o normach i przepisach elektrycznych” 2002 nr 44 s. 86-88.